

Sygn. akt I Ns 168/20

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2020 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Anna Gajewska

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Zuzga

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2020 r. w Piszcu na rozprawie

sprawy z wniosku L. H.

z udziałem F. K.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. K.

I. stwierdza, że spadek po K. K. c. E. i K.

zmarłej w dniu 12.03.2020 r. w P.

ostatnio stale zamieszkałej w W.

na podstawie ustawy nabył:

- syn F. K. s. L. w całości;

II. orzeka, iż zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie.

Sygn. akt I Ns 168/20

UZASADNIENIE

L. H. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po swojej siostrze K. K. zmarłej w dniu 12 marca 2020 roku w P., a ostatnio przed śmiercią stale zamieszkałej w W.. Wskazała, że hospitalizowana przed śmiercią spadkodawczyni sporządziła w szpitalu testament własnoręczny, który wraz z innymi dokumentami pozostawiła na szpitalnym oknie. W testamencie tym do całości spadku powołała swoją siostrę L. H.. W chwili śmierci spadkodawczyni była rozwódką i miała jedno dziecko - syna F. K..

Uczestnik postępowania F. K. co do zasady przychylił się do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Zakwestionował ważność przedłożonego przez wnioskodawczynię testamentu. Podniósł, iż pismo to nie zostało sporządzone przez spadkodawczynię i w związku z tym wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu grafologii.

Sąd ustalił, co następuje:

Spadkodawczyni K. K. zmarła 12 marca 2020 roku w P., a ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwała w W. w gminie P..

W chwili śmierci K. K. była rozwiedziona. Pozostawiła po sobie syna F. K.. Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych, bądź takich które zmarły, spadkodawczyni nie miała.

Nikt ze spadkobierców ustawowych spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni k. 11; odpis skrócony aktu urodzenia F. K. k. 5; odpis skrócony aktu małżeństwa spadkodawczyni k. 5; zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawczynię k. 29)

Siostra spadkodawczyni, L. H., przedłożyła sądowi pismo sporządzone w dniu 5 lutego 2020 roku przez K. K. i przez nią podpisane, zatytułowane „Moja wola”, w którym spadkodawczyni wskazała, że stanowiący jej własność lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ulicy (...), przechodzi na jej siostrę L. H. dopiero po sprzedaży oraz, że L. H. spłaci syna spadkodawczyni kwotą stanowiącą połowę wartości lokalu mieszkalnego, wypłaconą w miesięcznych ratach z tego powodu, żeby cała należność nie została przez niego roztrwoniona.

(dowód: pismo z 05.02.2020r. k. 4)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 922 § 1 k.c., prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób, stosownie do przepisów księgi IV Kodeksu cywilnego.

Prawo polskie przewiduje dwa źródła powołania do spadku: ustawę i testament (art. 926 § 1 k.c.), przy czym, pomimo, iż powołany przepis w takiej kolejności wymienia źródła powołania, całokształt regulacji kodeksu wskazuje, iż bezwzględne pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe. Oznacza to, że dziedziczenie ustawowe co do całości lub części spadku następuje wtedy (i tylko wtedy) gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.).

Z art. 926 § 2 k.c. można wyprowadzić wniosek, że powołanie z ustawy do spadku następuje, gdy:

1. spadkodawca nie pozostawił testamentu;
2. spadkodawca wprawdzie sporządził testament, lecz go skutecznie odwołał;
3. testament okazał się nieważny albo bezskuteczny;
4. testament nie powołuje spadkobiercy, lecz zawiera wyłącznie dyspozycje w kwestii zapisów, poleceń, wydziedziczenia albo jest tzw. testamentem negatywnym;
5. żadna z osób fizycznych powołanych przez spadkobiercę nie dożyła otwarcia spadku;
6. żadna z osób prawnych objętych testamentem nie istnieje w chwili otwarcia spadku;
7. żadna z powołanych przez spadkodawcę osób nie chce dziedziczyć (odrzucenie spadku art. 1020 k.c.) lub nie może być spadkobiercą (uznanie za niegodnego – art. 928 i nast. k.c.).

Emanację powyższych regulacji materialno - prawnych stanowi nałożony na Sąd przepisami procesowymi obowiązek badania z urzędu kto jest spadkobiercą, czy spadkobierca pozostawił testament, jak również czy testament ten jest ważny.

Rozrzucić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament (art. 941 k.c.). Prawo polskie wyróżnia dwie kategorie testamentów: zwykłe i szczególne. Testamentami zwykłymi są testamenty: odręczne (własnoręczne, holograficzne) - art. 949 k.c., notarialne art. 950 k.c. i allograficzne (z udziałem świadków) - art. 951 k.c.. Testamentami szczególnymi są testamenty: ustny - art. 952 k.c., sporządzony na polskim statku morskim lub powietrznym - art. 953 k.c. oraz wojskowy - art. 954 k.c.

Testament został w prawie polskim ukształtowany jako czynność prawna o wysokim stopniu sformalizowania. Dla swojej ważności może on i jednocześnie musi zostać sporządzony w jednej z form przewidzianych prawem i z zachowaniem wszystkich wymogów ustawowych. Niezachowanie formy pociąga za sobą bezwzględną nieważność testamentu, o czym wprost stanowi przepis art. 958 k.c. Przepisy regulujące formę testamentu są rozbudowane i w sposób szczegółowy określają rygory, jakim poddane jest dokonanie tej czynności. Rygory te mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących i jako takie nie mogą być swobodnie kształtowane przez strony czynności. Okoliczności powodujące nieważność testamentu Sąd bierze pod uwagę z urzędu w każdym stanie sprawy.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wniosła o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie testamentu holograficznego, którego ważność zakwestionował uczestnik postępowania wnosząc o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy.

Testament, jako jednostronna czynność prawna na wypadek śmierci, podlega w pewnym zakresie rygorom dalej idącym niż czynności między żyjącymi. W szczególności wymaga się, aby spadkodawca działał z wolą (zamiarem) testowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia z dnia 22 grudnia 1997r. w sprawie II CKN 542/97 (OSNC 1998/7-8/118), wola testowania to kwestia woli i świadomości dokonywania czynności prawnej na wypadek śmierci, a nie użycia w testamencie określonych wyrażen, np. „testament”, „ostatnia wola”, itp., aczkolwiek wyrażeniami tymi najczęściej posługują się testatorzy. Testator musi obejmować swoją świadomością fakt regulowania losów majątku na czas po swojej śmierci. O woli testowania, jak też i o jej braku, może świadczyć zarówno sama treść oświadczenia woli i użyte do jej wyrażenia sformułowania, jak również okoliczności towarzyszące złożeniu tego oświadczenia. W przypadku zakwestionowania woli testowania, na ustalenie, czy spadkodawca miał zamiar testowania może mieć wpływ zachowanie się spadkodawcy po sporządzeniu własnoręcznego oświadczenia, które ma być uznane za testament. Nie bez znaczenia jest również ocena stosunków osobistych spadkodawczyni z jej spadkobiercami.

W ocenie Sądu przedłożony przez wnioskodawczynię pismo z dnia 5 lutego 2020 roku nie nosi cech testamentu. Nie zawiera bowiem żadnych elementów, które wskazywałyby na wolę rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Spadkodawczyni użyła czasu teraźniejszego („przechodzi”), nie zaś przyszłego, i niejako wyraziła wolę sprzedaży stanowiącego jej własność lokalu mieszkalnego i dokonania równego podziału kwoty uzyskanej ze sprzedaży pomiędzy jej siostrę i syna. Nie bez znaczenia również jest, iż pismo to, jak podała wnioskodawczyni, znalezione zostało na szpitalnym oknie wśród innych dokumentów wnioskodawczyni. Okoliczności te mogą wskazywać jedynie na użycie oświadczenia do załatwienia bieżących spraw, wymagających w dacie jego złożenia reprezentowania interesów spadkodawczyni.

Z uwagi na powyższe ustalenia, Sąd oddalił wniosek dowodowy zgłoszony przez uczestnika postępowania o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa, albowiem był zbędny i spowodowałby nieuzasadnioną zwłokę w rozpoznaniu sprawy.

W konsekwencji powyższego, po odebraniu zapewnienia spadkowego od wnioskodawczyni oraz po przeprowadzeniu dowodu z dokumentów – z odpisów skróconych aktów stanu cywilnego załączonych do akt sprawy, Sąd stwierdził, że spadek po zmarłej K. K. został odziedziczony na podstawie przepisów kodeksu cywilnego przez spadkobiercę ustawowego.

W myśl przepisu art. 932 § 1 zdanie 1 k.c., w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych.

Jak wynika z zapewnienia spadkowego odebranego przez Sąd od wnioskodawczyni, syn spadkodawczyni nie podlegał ustawowemu wyłączeniu od dziedziczenia z tytułu odrzucenia spadku, zrzeczenia się go bądź uznania spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, Sąd postanowił jak w punkcie I. orzeczenia.

O kosztach postępowania orzeczono natomiast w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.